

Antwoorden Oefenvragen

VMBO TL&GL

Examenjaar 2026-2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Politiek en beleid	6
1.1 Parlementaire democratie	6
1. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 1	6
2. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 8	7
3. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 6	8
4. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 10	9
5. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 18	10
6. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 5	11
7. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 14	12
8. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 7	13
9. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 12	14
10. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 1, vraag 11	15
11. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 1, vraag 12	16
12. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 4	17
13. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 1, vraag 1	18
14. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 9	19
15. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 27	20
16. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 11	21
17. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 3	22
18. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 11	23
19. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 11	24
20. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 7	25
21. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 16	26
22. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 2	27
23. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 4	28
24. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 12	29
1.2 Politieke besluitvorming	30
25. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 5	30
26. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 13	31

27.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 7	32
28.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 14	33
29.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 2, vraag 8	34
30.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 30	35
31.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 12	36
32.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 7	37
33.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 5	38
34.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 38	39
35.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 1	40
1.3	Politieke partijen en stromingen	41
36.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 13	41
37.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 9	42
38.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 12	43
39.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 9	44
40.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 6	45
41.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 36	46
42.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 1	47
2.	Criminaliteit en rechtsstaat	48
2.1	Criminaliteit	48
43.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 29	48
44.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 3	49
45.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 30	50
46.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 26	51
47.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 34	52
48.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 27	53
2.2	Rechtsstaat	54
49.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 21	54
50.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 9	55
51.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 29	56
52.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 19	57
53.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 4	58
54.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 28	59

55.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 30	60
56.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 30	61
57.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 28	62
58.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 31	63
59.	Maatschappijleer 2 VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 32	64
60.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 33	65
61.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 19	66
62.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 15	67
63.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 27	68
64.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 14	69
65.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 33	70
66.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 31	71
67.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 33	72
68.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 27	73
69.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 15	74
70.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 6	75
2.3	Oorzaken en bestrijding van criminaliteit	76
71.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 23	76
72.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 30	77
73.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 28	78
74.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 31	79
75.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 28	80
76.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 25	81
77.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 21	82
78.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 19	83
79.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 33	84
80.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 24	85
81.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 1	86
3.	Analyse maatschappelijk vraagstuk	87
3.1	Maatschappelijke vraagstukken	87
82.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 39	87
83.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 38	88

3.2	De rol van de media	89
84.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 39	89
85.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 1, vraag 30	90
86.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 1, vraag 40	91
87.	Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 14	92

1. Politiek en beleid

1.1 Parlementaire democratie

1. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 1

Tekst 1: Nieuw kabinet kijkt naar FvD voor meerderheid in Eerste Kamer

De nieuwe coalitie van PVV, VVD, NSC en BBB heeft geen meerderheid in de Eerste Kamer en moet daarvoor aankloppen bij oppositiepartijen. Voor rechtse plannen is de steun van minstens vier kleine partijen nodig, waaronder Forum voor Democratie, JA21 en de SGP.

PVV, VVD en BBB hebben 30 zetels in de Eerste Kamer. NSC is niet vertegenwoordigd in de senaat.

bron: nos.nl van 30 mei 2024

Lees tekst 1.

Hoeveel zetels komen de coalitiepartijen tekort voor een meerderheid in de Eerste Kamer?

A 4

B 8

C 45

D 46

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

2. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 8

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 8

Hoe noemen we de groep mensen die in de Staten-Generaal namens de burgers de politieke besluiten neemt?

- A de regering
- B het kabinet
- C stemmers
- D volksvertegenwoordigers

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

3. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 6

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 6

Tekst 4: Tweede Kamer: Geen diertransporten bij tropische temperaturen

De Tweede Kamer vindt dat diertransporten in Nederland niet mogen plaatsvinden bij temperaturen van 30 graden of hoger. Ook moeten de dieren bij aankomst in het slachthuis binnen vijftien minuten zijn uitgeladen. Een meerderheid van de Tweede Kamer stemde in met twee moties daarover van de Partij voor de Dieren.

Naar: melkvee.nl van 9 juli 2021

Lees tekst 4.

Welke taak van het parlement vervult de Tweede Kamer in de tekst?

- A de (mede)wetgevende taak
- B de controlerende taak
- C de rechtsprekende taak
- D de uitvoerende taak

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

4. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 10

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 10

Tekst 6: Wetsvoorstel vaste huurcontracten

De Kamerleden Nijboer (PvdA) en Grinwis (ChristenUnie) willen tijdelijke huurcontracten voor zelfstandige woonruimte afschaffen. In hun wetsvoorstel zijn zulke contracten alleen in specifieke gevallen nog toegestaan.

De uitbreiding van de mogelijkheden voor tijdelijke huurcontracten in 2016 heeft niet de bedoelde effecten gehad volgens Nijboer. Zo is het aanbod van huurwoningen niet gegroeid en leven huurders met tijdelijke contracten in grote onzekerheid. Daarnaast krijgen nieuwe huurders vaak een forse huurverhoging. "Bestaanszekerheid bieden is een opdracht van sociaaldemocraten", zegt Kamerlid Bushoff (PvdA), "en een dak boven je hoofd is een belangrijk aspect daarvan".

bron: tweedekamer.nl van 11 april 2023

Lees tekst 6. Van welk recht maken de Kamerleden Nijboer en Grinwis gebruik?

- A budgetrecht
- B recht om moties in te dienen
- C recht van amendement
- D recht van initiatief

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

5. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 18

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 18

Tekst 11: Over wijn bij de kapper

In de zomer van 2018 diende VVD-Kamerlid Ziengs een wetsvoorstel in om 'blurring', het vermengen van horeca en detailhandel, mogelijk te maken. Een glas wijn bij de kapper zou dus moeten kunnen.

Naar: www.wijnwijs.eu van 16 juli 2019

Kun je uit tekst 11 afleiden of VVD-Kamerlid Ziengs in de zomer van 2018 lid is van de Eerste Kamer of van de Tweede Kamer? Geef een verklaring voor je antwoord.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul je antwoord aan.

Ja, Kamerlid Ziengs is lid van de ... (kies uit: Eerste/Tweede) Kamer, want ...

of

Nee, dat kun je niet weten, want ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Ja, Kamerlid Ziengs is lid van de Tweede Kamer, want alleen Tweede Kamerleden kunnen een wetsvoorstel indienen / hebben het recht van initiatief.

6. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 5

Tekst 3: Jongste lijsttrekker van Nederland: Oliver Heming (16) begint eigen partij in Winterswijk

De 16-jarige Oliver Heming uit Winterswijk is met zijn partij Frontale de jongste lijsttrekker van Nederland. Hij schreef zich in voor de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart.

“Ik ben erg geïnteresseerd in politiek, maar vond bij geen enkele partij wat ik wilde”, legt Oliver Heming uit. Hij realiseert zich dat hij nog niet in de gemeenteraad mag plaatsnemen als hij genoeg stemmen trekt. “Ik moet wachten tot ik 18 ben. Die plek in de raad blijft wel voor mij gereserveerd. Ondertussen kan ik via het insprekrecht natuurlijk altijd mijn mening geven over bepaalde raadsvoorstellen. Zo kan ik toch meedoen met de discussie.”

Bron: *gelderlander.nl* van 4 februari 2022

Lees tekst 3. Leg uit of Oliver gebruikmaakt van het actief of het passief kiesrecht.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Oliver maakt gebruik van het ... (vul in: actief of passief) kiesrecht, want ... .

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

Oliver maakt gebruik van het passief kiesrecht, want (voorbeelden van een juist antwoord):

- Oliver stelt zich verkiesbaar.
- inwoners van Winterswijk kunnen op Oliver stemmen.

Opmerking

Er mag alleen een scorepunt worden toegekend voor een juiste combinatie van antwoorden.

7. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 14

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 2 – vraag 14

Tekst 8: 'Klimaat-tegenslag' voor kabinet

Het kabinet moet de uitstoot van CO₂ naar aanleiding van een rechtszaak mogelijk met 9 megaton meer terugbrengen. De kans is hierdoor groot dat het kabinet op korte termijn nog eens extra ingrijpende maatregelen moet doorvoeren om het klimaatprobleem aan te pakken.

Naar: www.nos.nl van 21 januari 2019

Lees tekst 8. Uit welke personen bestaat het kabinet?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Ministers en staatssecretarissen.

8. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 7

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 2 – vraag 7

In welk overheidsorgaan zitten **geen** vertegenwoordigers van oppositiepartijen?
in de
A Eerste Kamer
B gemeenteraad
C Provinciale Staten
D regering

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

9. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 12

Tekst 5: Wetsvoorstel moet schoolverzuim terugdringen

Scholen moeten meer doen om langdurige schooluitval te voorkomen. Betere registratie van afwezigheid moet hierbij helpen. Dat staat in het wetsvoorstel 'Terugdringen Schoolverzuim' dat door staatssecretaris Mariëlle Paul van Onderwijs naar de Tweede Kamer is gestuurd.

Het wetsvoorstel moet ervoor zorgen dat scholen een betere en preventieve aanpak ontwikkelen als het gaat om schoolverzuim. Hierbij hoort een goede registratie en monitoring van de aan- en afwezigheid van kinderen en jongeren tot 18 jaar die nog onder de leerplicht vallen.

bron: nji.nl van 2 december 2024

Lees tekst 5. Welke taak van het kabinet heeft staatssecretaris Mariëlle Paul vervuld in tekst 5?

- A controleren van overheidsbeleid
- B uitvoeren van overheidsbeleid
- C voorbereiden van overheidsbeleid

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

10. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 1, vraag 11

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 1 – vraag 11

Wat doet een minister?

- A Die beslist of er amendementen ingediend mogen worden op een wetsvoorstel.
- B Die beslist of wetsvoorstellen worden aangenomen.
- C Die geeft leiding aan een ministerie.
- D Die geeft leiding aan zijn partijleden in het parlement.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

11. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 1 – vraag 12

Het kabinet heeft een aantal machtsmiddelen.

Hieronder volgen vier uitspraken over machtsmiddelen van het kabinet.

- 1 Het kabinet kan amendementen indienen op wetsvoorstellen.
- 2 Het kabinet kan steunen op ambtenaren.
- 3 Het kabinet kan verwijzen naar de gemaakte afspraken in het regeerakkoord.
- 4 Het kabinet kan dreigen met een kabinetscrisis.

Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = juist
- 4 = juist

12. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 4

Voordat een nieuwe wet gemaakt is, moet een wetsvoorstel een aantal stappen doorlopen. Hieronder volgen vijf stappen. De stappen staan niet in de juiste volgorde.

- a de Eerste Kamer discussieert en stemt erover
- b de Koning en de minister ondertekenen
- c de minister of een Tweede Kamerlid schrijft een voorstel
- d het Staatsblad publiceert
- e de Tweede Kamer discussieert en stemt erover

→ Zet de stappen in de juiste volgorde.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...
- 5 = ...

Maximumscore 2 punten

Juiste volgorde:

- 1 = c
- 2 = e
- 3 = a
- 4 = b
- 5 = d

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatste letter een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

13. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 1

Tekst 1: op weg naar verkiezingen

De politieke partijen bereiden zich voor op de twee volgende verkiezingen: de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart en de verkiezingen voor het Europees Parlement op 23 mei. Vooral de Provinciale Statenverkiezingen zijn belangrijk voor de partijen in de Tweede Kamer.

Naar: www.nos.nl van 9 februari 2019

Lees tekst 1. De Provinciale Statenleden bepalen de samenstelling van de Eerste Kamer.

Waarom is de samenstelling van de Eerste Kamer belangrijk voor de partijen in de Tweede Kamer?

De Eerste Kamerleden

A bepalen welke wetsvoorstellen behandeld gaan worden.

B kiezen de nieuwe leden voor de regering.

C kunnen voorstellen goedkeuren of afkeuren.

D schrijven een nieuw regeerakkoord voor het kabinet.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

14. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 9

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 9

Landelijke volksvertegenwoordigers kunnen verkozen worden volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging of volgens het meerderheidsstelsel.

Welk kenmerk past bij het stelsel van evenredige vertegenwoordiging?

A Kleine partijen maken nauwelijks kans om een of meerdere zetels te behalen.

B Na de verkiezingen is het vaak direct duidelijk wie het land gaat regeren.

C Om tot een regering te komen, is het sluiten van compromissen meestal noodzakelijk.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

15. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 27

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 27

Tekst 16: Eén 'reserveminister' afwezig bij Prinsjesdag

Eén minister zal afwezig zijn bij de ceremonie op Prinsjesdag dit jaar. Diegene houdt zich als de 'aangewezen overlevende' schuil op een geheime locatie tijdens de troonrede. Hij of zij moet het landsbestuur overnemen als de Ridderzaal getroffen zou worden door een terreuraanslag of een andere ramp waarbij de kabinetsleden omkomen.

Naar: NRC Handelsblad van 31 augustus 2019

Lees tekst 16. Waarbij zal die aangewezen minister afwezig zijn?

- A behandeling van de begroting door het parlement
- B bekendmaking van de plannen van de regering voor het komende jaar
- C opstellen van de regeringsverklaring
- D voorlezen van het regeerakkoord van de regering voor de komende vier jaar

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

16. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 11

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 11

Welke uitspraak over de verzorgingsstaat is juist?

- A In een verzorgingsstaat is de overheid enkel verantwoordelijk voor de infrastructuur, zoals wegen en bruggen.
- B In een verzorgingsstaat is de overheid verantwoordelijk voor het bieden van sociale zekerheid, onderwijs en gezondheidszorg.
- C In een verzorgingsstaat moeten burgers volledig zelf voor hun inkomen en pensioen zorgen.
- D In een verzorgingsstaat worden belastingen alleen gebruikt voor het garanderen van de openbare orde en veiligheid.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

17. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 3

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 3

Hieronder staan vier uitspraken over gemeenteraadsleden en wethouders.

- 1 Zij stemmen over gemeentelijk beleid.
- 2 Zij worden volksvertegenwoordigers genoemd.
- 3 Zij zijn verantwoordelijk voor het gemeentelijk beleid.
- 4 Zij zitten in het dagelijks bestuur van de gemeente.

Geef van elke uitspraak aan of die over gemeenteraadsleden of wethouders gaat.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met gemeenteraadsleden of wethouders.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = gemeenteraadsleden
- 2 = gemeenteraadsleden
- 3 = wethouders
- 4 = wethouders

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

18. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 11

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 11

Welke instelling vormt het dagelijks bestuur van een provincie?

- A de senaat
- B de Staten-Generaal
- C Gedeputeerde Staten
- D het college van B en W

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

19. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 11

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 11

Hieronder staan vier uitspraken over de burgemeester.

- 1 De burgemeester beslist welke wethouders worden aangesteld.
- 2 De burgemeester is verantwoordelijk voor de veiligheid in de gemeente.
- 3 De burgemeester is lid van de gemeenteraad.
- 4 De burgemeester is altijd lid van de grootste partij in de gemeente.

Geef per uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = onjuist
- 4 = onjuist

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

20. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 7

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 7

Tekst 3: Mogelijk tientallen doden in Kazachse stad Almaty

Militairen hebben opnieuw het vuur geopend op demonstranten in het centrum van Almaty, de grootste stad van Kazachstan, meldt het Russische persbureau TASS.

Het leger riep met luidsprekers op dat het centrale plein moest worden verlaten en waarschuwde dat er geschoten zou worden. Volgens ooggetuigen zijn er nieuwe gewonden en doden gevallen.

Wat er zich precies in het land afspeelt, is moeilijk vast te stellen. Het internet is lang uitgeschakeld geweest.

De site van het staatspersbureau Kazinform is weer bereikbaar.

bron: nos.nl van 6 januari 2022

Lees tekst 3. Een dictatuur heeft een aantal kenmerken.

- Noem een kenmerk van een dictatuur dat te herkennen is in tekst 3.
- Noem ook een **ander** kenmerk van een dictatuur.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een kenmerk van een dictatuur uit de tekst: ...

Een ander kenmerk van een dictatuur: ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Een kenmerk van een dictatuur uit de tekst (een van de volgende): 1 punt

- Grondrechten gelden niet (of nauwelijks) / demonstreren is niet toegestaan.
- Er is geen sprake van (vrijheid van meningsuiting en) persvrijheid / er is censuur.
- Enkel de partij van de dictator heeft toegang tot de massamedia.

Een ander kenmerk van een dictatuur (een van de volgende): 1 punt

- Een persoon / een aantal personen / een partij heeft alle macht.
- Er is geen onafhankelijke rechterlijke macht.
- Er is geen onafhankelijke volksvertegenwoordiging.
- Er worden schijnverkiezingen / geen (eerlijke) verkiezingen gehouden (als er verkiezingen worden gehouden).

Opmerking

Als de kandidaat bij het tweede deel van de vraag (een ander kenmerk van een dictatuur) een kenmerk noemt dat bij het eerste deel van de vraag (kenmerk uit de tekst) juist is, mag een scorepunt worden toegekend, mits dat kenmerk niet al bij het eerste deel van de vraag is genoemd.

21. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 16

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 16

Tekst 8: Strengere censuur in China

China kondigt verregaande censuur rond Chinees nieuwjaar aan, om te voorkomen dat 'sombere gevoelens' over de coronapandemie de ronde gaan doen tijdens de festiviteiten.

bron: *ad.nl* van 19 januari 2023

Lees tekst 8.

Uit tekst 8 blijkt dat een grondrecht dat geldt in Nederland niet van toepassing is op China.

Welk grondrecht is volgens tekst 8 niet van toepassing op China?

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn (een van de volgende):

- vrijheid van meningsuiting
- persvrijheid

22. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 2

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 2

Er wordt door de politiek bekeken of mensen die op een elektrische fiets rijden een helm moeten gaan dragen. De belangrijkste reden hiervoor is het aantal verkeersslachtoffers te verminderen. Stel dat er besloten wordt om op 1 januari 2023 een wet in te laten gaan die het dragen van een helm op een elektrische fiets verplicht stelt.

Vanwege welk uitgangspunt is iemand niet strafbaar als hij in 2022 zonder helm op een elektrische fiets rijdt? vanwege

- A de machtenscheiding
- B de rechtsgelijkheid
- C het legaliteitsbeginsel

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

23. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 4

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 4

Tekst 2: Thailand stelt huwelijk open voor iedereen

Thailand stelt het huwelijk definitief open voor iedereen. Dat betekent dat ook mensen van hetzelfde geslacht met elkaar kunnen trouwen. Een wet die in april en juni al door de verschillende kamers van het parlement was goedgekeurd, is door de koning ondertekend en gepubliceerd.

Thailand heeft tientallen jaren geworsteld met de discussie over het homohuwelijk.

bron: nos.nl van 18 juni 2024

Zie tekst 2. Elk land heeft een bepaalde staatsvorm, bijvoorbeeld een monarchie of een republiek. Is Thailand een monarchie of een republiek?

Leg je keuze uit met een gegeven uit tekst 2.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Thailand is een ... (vul in: monarchie of republiek), omdat in tekst 2 staat dat ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Thailand is een monarchie, omdat in tekst 2 staat dat de koning de wet heeft ondertekend / Thailand een koning heeft.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen bij een juiste keuze en bijbehorende juiste uitleg.

24. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 12

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 12

Welke uitspraak over een constitutionele monarchie is juist?

In een constitutionele monarchie

A is de koning als staatshoofd politiek verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur.

B kan de koning, zonder instemming van de Staten-Generaal, de grondwet veranderen.

C mag de koning geen Koninklijke Besluiten ondertekenen.

D zijn de bevoegdheden en de macht van de koning beperkt door de grondwet.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

1.2 Politieke besluitvorming

25. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 5

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 5

Tekst 2: Wijziging in abortuswetgeving: vijf dagen bedenktijd vervalt

De eerste grote wijziging van de abortuswetgeving in veertig jaar is een feit. De Eerste Kamer stemt in met het schrappen van de verplichte vijf dagen bedenktijd¹⁾. Die bedenktijd was destijds het compromis tussen VVD en CDA waarmee abortus werd gelegaliseerd.

57 senatoren stemden voor, 17 tegen. Het gaat om een wetsvoorstel dat werd ingediend door oud-D66-Kamerlid Pia Dijkstra.

bron: volkskrant.nl van 21 juni 2022

Noot 1) De verplichte vijf dagen bedenktijd is een periode van vijf dagen die zwangere vrouwen na een gesprek met een arts verplicht moeten wachten, totdat ze een abortus mogen laten uitvoeren.

Zie tekst 2. Het proces van politieke besluitvorming verloopt in een aantal fasen.

Welke fase is net afgerond in tekst 2?

- A fase 1: agendavorming
- B fase 2: beleidsvoorbereiding
- C fase 3: beleidsbepaling
- D fase 4: beleidsuitvoering

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

26. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 13

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 13

Welke uitspraak over beleidsambtenaren is juist?

- A Beleidsambtenaren mogen stemmen over nieuwe wetten.
- B Beleidsambtenaren spelen een grote rol in het voorbereiden van wetsvoorstellen.
- C Beleidsambtenaren vertegenwoordigen de burgers van Nederland.
- D Beleidsambtenaren zijn verantwoordelijk voor het uitgevoerde beleid.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

27. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 7

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 7

Tekst 3: Recht op reparatie

De richtlijnen voor het recht op reparatie zijn definitief goedgekeurd door de ministers van de EU-landen die over het beleidsterrein gaan.

Onder de right to repair-richtlijnen moeten fabrikanten Europese burgers verder ondersteunen in het aanvragen en uitvoeren van reparaties aan producten. Zo moeten fabrikanten ook na de wettelijke garantieperiode 'tegen een redelijke prijs en binnen een redelijke termijn' reparatieservices en reserveonderdelen aanbieden. De richtlijnen hebben betrekking op onder meer smartphones, wasmachines en stofzuigers.

bron: *tweakers.net* van 30 mei 2024

Lees tekst 3.

Welke Europese instantie heeft in tekst 3 de richtlijnen voor het recht op reparatie definitief goedgekeurd?

- A de Europese Commissie
- B de Raad van de Europese Unie
- C het Europees Parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

28. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 14

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 14

Hieronder staan vier uitspraken over de Europese Commissie.

De Europese Commissie

1 controleert of lidstaten de Europese wetgeving juist toepassen.

2 heeft een uitvoerende taak.

3 heeft het recht om wetsvoorstellen te doen.

4 kiest de Raad van de Europese Unie.

Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = juist
- 3 = juist
- 4 = onjuist

indien vier antwoorden goed 2 punten

indien drie of twee antwoorden goed 1 punt

indien minder dan twee antwoorden goed 0 punten

29. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 2, vraag 8

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 2 – vraag 8

De Europese Unie maakt wetgeving. Soms is zo'n besluit een richtlijn.

Wat betekent het als een besluit een richtlijn is?

A Het doel staat vast. Hoe een lidstaat dat doel wil bereiken, dat mag de lidstaat zelf besluiten.

B Lidstaten mogen richtlijnen uitvoeren. Het is echter geen verplichting.

C Richtlijnen gelden niet alleen voor de lidstaten van de Europese Unie. Alle landen in Europa moeten de richtlijnen uitvoeren.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

30. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 30

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 30

Welke instelling van de Europese Unie mag als enige wetsvoorstellen indienen?

A de Europese Commissie

B de Raad van Ministers

C het Europees Parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

31. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 2, vraag 12

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 2 – vraag 12

Welke instantie controleert of Nederland de Europese regels goed uitvoert?

- A de Europese Commissie
- B de Europese Raad
- C het Europees Hof van Justitie
- D het Europees Parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

32. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 7

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 7

Hieronder staan vier mogelijkheden om de politieke besluitvorming te beïnvloeden.

Van welke mogelijkheden kunnen burgers gebruikmaken?

Noteer **twee** nummers uit het rijtje.

- 1 aanvragen van een dertigledendebat
- 2 indienen van een amendement
- 3 indienen van een klacht bij de Nationale ombudsman
- 4 stemmen bij een referendum

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- (nummer) 3 en (nummer) 4

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

33. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 5

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 5

Bij welke instantie kan een klacht worden ingediend over ambtenaren van de Rijksoverheid?

- A de Europese Commissie
- B de Nationale ombudsman
- C het ministerie van Algemene Zaken

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

34. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 38

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 38

Veilig Verkeer Nederland wil graag een leeftijdsgrens van 16 jaar voor de fatbike.

Veilig Verkeer Nederland is een belangengroep.

Noem twee mogelijkheden die Veilig Verkeer Nederland heeft om invloed uit te oefenen op de besluitvorming rondom de leeftijdsgrens voor fatbikes.

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- allerlei vormen van openlijke actie
- politieke partijen inschakelen of persoonlijk contact opnemen met politici
- een klacht of bezwaarschrift indienen bij de volksvertegenwoordiging of het dagelijks bestuur
- een petitie indienen
- de openbaarheid zoeken door inschakelen van media
- een politieke partij oprichten
- een burgerinitiatief indienen
- van officiële inspraakmogelijkheden gebruikmaken
- lobbyen
- overleg in adviesorganen

per juist antwoord 1 punt toekennen

35. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 1

Tekst 1: Boze studenten in brief aan minister: laat ons in de binnensteden wonen

Studentensteden jagen studenten de stadscentra uit. Daarover klagen studenten al jaren. Maar de frustratie hierover is nu zo groot dat de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) een brief heeft geschreven aan de minister van Binnenlandse Zaken.

Denise van de Sant is voorzitter van de LKvV. Ze woont in het centrum van Utrecht. "Studenten hebben een positief effect op een stad. Studenten maken een binnenstad bruisend."

Naar: nos.nl van 10 november 2020

Lees tekst 1. De LKvV is een belangengroep. Een kenmerk van belangengroepen is dat ze opkomen voor de belangen van een groep.

Noem een **ander** kenmerk van belangengroepen en citeer uit tekst 1 een zin waaruit dit kenmerk blijkt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk: ...

Een zin uit tekst 1 waaruit dit blijkt: ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Kenmerk: een belangengroep probeert druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming.
- Een zin uit tekst 1 waaruit dit blijkt (een van de volgende):
  - "Boze studenten in brief aan minister: laat ons in de binnensteden wonen"
  - "Maar de frustratie hierover is nu zo groot dat de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) een brief heeft geschreven aan de minister van Binnenlandse Zaken."

1.3 Politieke partijen en stromingen

36. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 13

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 13

Welk uitgangspunt staat centraal bij populistische politieke partijen?

- A beschermen van de rechtsstaat
- B duurzaam consumeren en produceren
- C luisteren naar de wil van het volk
- D ruimte scheppen om te ondernemen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

37. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 9

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 9

Tekst 6: Het volk versus de elite

Onder ... partijen verstaan verschillende onderzoekers 'partijen die uitdragen dat de samenleving wordt verdeeld in twee vijandelijke groepen, 'het pure volk' versus 'de corrupte elite', en die beweren dat politiek een uitdrukking moet zijn van de algemene wil van het volk'.

bron: *rtlnieuws.nl* van 25 november 2023

Lees tekst 6.

Wat moet er op de puntjes in tekst 6 worden ingevuld?

- A conservatieve
- B ecologische
- C extremistische
- D populistische

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

38. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 12

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 12

Populistische politieke partijen hebben een aantal kenmerken.
Noem **twee** kenmerken van populistische politieke partijen.

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Ze keren zich af van de gevestigde partijen/bestuurlijke elite.
- Ze zeggen te luisteren naar de wil van het volk.
- Ze leggen sterk de nadruk op (charismatisch) leiderschap.
- Ze doen vaak een beroep op vaderlandsliefde.

39. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 9

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 9

Hieronder staan zes uitgangspunten van verschillende politieke stromingen.

- 1 ruimte voor de vrije markt
- 2 grote rol van de overheid
- 3 gespreide verantwoordelijkheid
- 4 volledig zelfbestuur
- 5 eigen verantwoordelijkheid
- 6 rentmeesterschap

Welke twee uitgangspunten horen bij de christendemocratische stroming? Kies **twee** nummers uit het rijtje.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- nummer = 3
- nummer = 6

40. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 6

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 6

Hieronder staan vier kenmerken of uitgangspunten van verschillende politieke stromingen.

- 1 globalisering wordt gezien als een bedreiging voor het land
- 2 proberen zo min mogelijk deel te nemen aan internationale organisaties zoals de EU
- 3 willen met geweld ingrijpende ondemocratische veranderingen in de samenleving bereiken
- 4 zijn groot voorstander van internationale solidariteit

Geef per kenmerk/uitgangspunt aan of dit wel of niet hoort bij de nationalistische stroming.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met wel of niet.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = wel
- 2 = wel
- 3 = niet
- 4 = niet

indien vier antwoorden goed 2 punten

indien drie of twee antwoorden goed 1 punt

indien minder dan twee antwoorden goed 0 punten

41. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 36

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 36

Criminelen die drugs maken, willen af van het afval dat uit de illegale drugslaboratoria komt. Ze gooien het chemisch afval dan weg op een openbare plek, bijvoorbeeld langs de weg of in een bos. We noemen dit het dumpen van drugsafval. Een drugsafvaldumping is illegaal en dus strafbaar.

Er zijn verschillende politieke stromingen. Twee daarvan zijn de ecologische stroming en de christendemocratische stroming.

- Vanuit welk uitgangspunt vindt de ecologische stroming drugsafvaldumpingen een groot probleem?
- Vanuit welk uitgangspunt vindt de christendemocratische stroming drugsafvaldumpingen een groot probleem?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Uitgangspunt ecologische stroming: ...

Uitgangspunt christendemocratische stroming: ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Uitgangspunt ecologische stroming: geen verdere aantasting van natuur en milieu / milieuvriendelijk en duurzaam produceren
- Uitgangspunt christendemocratische stroming: rentmeesterschap

42. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 1

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 1

Tekst 1: Eigen verantwoordelijkheid in werken en leren

Als ... geloven wij in eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners. Dat vinden we belangrijk in alle aspecten van het leven, maar vooral bij werken en leren. Iedereen moet aan het werk. Waar dat niet vanzelf gaat verwachten we voldoende eigen inzet voor omscholing en re-integratie.

Bron: de website van een politieke partij

Lees tekst 1. Wat moet op de puntjes in tekst 1 worden ingevuld?

- A christendemocraten
- B liberalen
- C nationalisten
- D sociaaldemocraten

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

2. Criminaliteit en rechtsstaat

2.1 Criminaliteit

43. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 29

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 29

Tekst 16: Toerisme in Saoedi-Arabië

Voor Saoedische vrouwen is het een bijzonder weekend. Na tientallen jaren mogen zij die auto kunnen rijden, vanaf zondag weer zelf achter het stuur plaatsnemen. Dat was dertig jaar illegaal, maar vorig jaar maakte de Saoedische kroonprins Mohammad bin Salman bekend dat hij die regel wil afschaffen. In Nederland is er nooit verschil gemaakt tussen mannen en vrouwen als het gaat om het mogen rijden van een auto.

Naar: trouw.nl van 23 juni 2018 en autorai.nl van 21 mei 2018

Lees tekst 16. Criminaliteit is een relatief begrip wat tijd en plaats betreft.

Geef naar aanleiding van tekst 16 aan dat er sprake is van criminaliteit als een relatief begrip wat tijd en plaats betreft.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Er is sprake van criminaliteit als een relatief begrip wat tijd betreft, want ...

Er is sprake van criminaliteit als een relatief begrip wat plaats betreft, want ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Er is sprake van criminaliteit als een relatief begrip wat tijd betreft, want (een van de volgende):

- Eerst mochten vrouwen niet autorijden in Saoedi-Arabië, maar nu wel.
- Eerst mochten vrouwen wel autorijden in Saoedi-Arabië, maar toen dertig jaar niet (en nu weer wel).

Er is sprake van criminaliteit als een relatief begrip wat plaats betreft, want vrouwen mochten in Saoedi-Arabië niet autorijden en in Nederland mocht dat wel.

44. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 3

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 3

Tekst 3

... is een verzamelnaam voor massaal voorkomend strafbaar gedrag dat hinderlijk is of gevoelens van onveiligheid van burgers bevordert. Het gaat voornamelijk om geweld in de openbare ruimte, diefstal en vernielingen. Vroeger werd ... met de term 'kleine criminaliteit' aangeduid. Omdat er soms wel grote gevolgen voor de slachtoffers zijn, is deze term vervangen door ... .

Naar: www.wrr.nl, webpublicatie nr. 35 van oktober 2007

Welk begrip moet driemaal op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Veelvoorkomende criminaliteit.

45. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 30

Tekst 12

... is het geheel van rechterlijke uitspraken en is tevens een rechtsbron, die niet in de wet te vinden is.
bron: hvbjuristen.nl, geraadpleegd 1 november 2024

Lees tekst 12.

Welk begrip moet op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?

- A Cassatie
- B Jurisprudentie
- C Klassenjustitie
- D Repressie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

46. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 26

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 26

Slachtofferenquêtes zijn een manier om de omvang van criminaliteit te meten. Deze manier van meten heeft voordelen en nadelen.

Noem een voordeel en een nadeel van deze manier van meten.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

voordeel: ...

nadeel: ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- voordeel (voorbeeld van een juist antwoord):
  - Ook niet-aangegeven misdrijven komen in de cijfers naar voren.
- nadeel (voorbeelden van een juist antwoord):
  - Er kan een emotionele drempel bestaan voor het beantwoorden van de vragenlijsten.
  - Voor sommige vormen van criminaliteit zijn niet altijd aanwijsbare slachtoffers waardoor die niet gemeten worden.

47. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 34

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 34

Hieronder staan vier uitspraken over politiestatistieken.

- 1 De aangiftebereidheid verschilt per misdrijf waardoor de cijfers lager kunnen zijn dan het werkelijke aantal misdrijven.
- 2 De cijfers van politiestatistieken worden beïnvloed door selectief opsporingsbeleid.
- 3 Door het invullen van politiestatistieken kunnen burgers aangegeven hoe zij het werk van de politie ervaren.
- 4 Minder zichtbare vormen van criminaliteit zijn ondervertegenwoordigd in de cijfers ten opzichte van zichtbare vormen van criminaliteit.

Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = juist
- 3 = onjuist
- 4 = juist

indien vier antwoorden goed 2 punten

indien drie of twee antwoorden goed 1 punt

indien minder dan twee antwoorden goed 0 punten

48. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 27

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 27

Hieronder staan drie uitspraken over de rol van media in de beeldvorming over crimineel gedrag.

Berichtgeving over criminaliteit in de media

1 gaat naar verhouding vaak over opvallende en gewelddadige vormen van criminaliteit.

2 heeft geen effect op het gevoel van onveiligheid bij burgers.

3 kan zorgen voor een stereotiep beeld over welke groepen er crimineel zijn.

Geef per uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = juist

Indien drie antwoorden juist, 2 punten toekennen.

Indien twee antwoorden juist, 1 punt toekennen.

Indien minder dan twee antwoorden juist, 0 punten toekennen.

2.2 Rechtsstaat

49. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 21

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 21

Tekst 11: Weinig discussie rond inlichtingenwet

De Tweede Kamer stemt vandaag over een aanpassing van de inlichtingenwet. Door deze aanpassing kunnen de AIVD en MIVD¹⁾ sneller ingrijpen bij spionagepogingen. Hoe ver gaan we in de bescherming van onze veiligheid ten koste van onze privacy?

De wet is bedoeld om spionage vanuit andere landen, zoals China en Rusland, tegen te gaan. Onderzoeksjournalist Wil van der Schans verbaast zich erover dat deze eventuele aanpassing zo weinig discussie in het land teweegbrengt. Waar dit eerder wel gebeurde bij de zogenoemde 'sleepwet', hoor je er nu weinig over.

bron: *nporadio1.nl* van 24 oktober 2023

Noot 1) AIVD en MIVD zijn inlichtingendiensten van de overheid.

Lees tekst 11.

Uit welke zin in tekst 11 blijkt het dilemma van de rechtsstaat? Citeer de zin.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- "Hoe ver gaan we in de bescherming van onze veiligheid ten koste van onze privacy?"

50. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 9

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 9

Tekst 5: Artikel 69 van de Grondwet

De rechterlijke macht wordt alleen uitgeoefend door rechters, ingevolge de staatsregeling aangesteld. Geen politieke macht oefent enige invloed op de rechterlijke macht uit.

Naar: denederlandsegrondwet.nl

Lees tekst 5.

Tekst 5 is een artikel uit de Nederlandse Grondwet uit 1805.

Over welk kenmerk van de rechtsstaat gaat tekst 5?

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn (een van de volgende):

- De Trias Politica
- De scheiding der machten/de machtenscheiding
- De rechterlijke macht is onafhankelijk
- De rechtelijke macht is onpartijdig

51. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 29

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 29

Tekst 11: Geen straf voor doodslag

De rechtbank Noord-Holland heeft een 53-jarige man ontslagen van rechtsvervolging en legt hem dus geen straf op voor de doodslag op een man. De doodslag vond plaats in een vechtpartij in Den Helder, waarbij het slachtoffer door een nekklem is overleden. De rechtbank acht doodslag bewezen, maar ontslaat de verdachte van rechtsvervolging omdat hij uit zelfverdediging handelde.

Bron: rechtspraak.nl van 2 april 2024

Lees tekst 11.

Waarom heeft de 53-jarige man uit tekst 11 geen straf van de rechtbank gekregen?

Omdat er volgens de rechtbank sprake is van

- A eigenrichting.
- B noodweer.
- C normervaging.
- D overmacht.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

52. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 19

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 19

Hieronder staan twee uitgangspunten van het Nederlandse strafrecht.

Maak **beide** uitgangspunten kloppend door steeds de juiste keuze te maken.

Schrijf de kloppende zinnen op.

1 De ... (kies uit: **rechter / wet**) bepaalt welke straf ... (kies uit: **maximaal mag / minimaal moet**) worden gegeven.

2 Iedereen wordt voor ... (kies uit: **onschuldig / schuldig**) gehouden totdat zijn ... (kies uit: **onschuld / schuld**) door de rechter is vastgesteld. Bij gebrek aan bewijs volgt ... (kies uit: **strafvermindering / vrijspraak**).

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 De wet bepaalt welke straf maximaal mag worden gegeven.
- 2 Iedereen wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld door de rechter is vastgesteld. Bij gebrek aan bewijs volgt vrijspraak.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen als het uitgangspunt in zijn geheel kloppend is gemaakt.

53. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 4

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 4

Hieronder staan vier beweringen over de Halt-straf.

- 1 Jongeren die een Halt-straf uitvoeren, hoeven niet voor de rechter te verschijnen.
- 2 Jongeren die een Halt-straf uitvoeren, krijgen een strafblad.
- 3 Jongeren kunnen als Halt-straf een werkstraf krijgen.
- 4 Jongeren tussen de 19 en 23 jaar kunnen een Halt-straf krijgen.

Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = juist
- 4 = onjuist

54. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 28

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 28

Hieronder staan vier uitspraken over misdrijven en overtredingen.

- 1 De vrijheidsstraf voor een misdrijf heet hechtenis.
- 2 Een overtreding wordt berecht door een politierechter.
- 3 Als je veroordeeld wordt voor een misdrijf krijg je altijd een strafblad.
- 4 De vrijheidsstraf voor een overtreding wordt uitgezeten in een Huis van Bewaring.

Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = onjuist
- 3 = juist
- 4 = juist

indien vier antwoorden goed 2 punten

indien drie of twee antwoorden goed 1 punt

indien minder dan twee antwoorden goed 0 punten

55. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 30

Tekst 15: Jongen (12) vast voor steekpartij en beroving leeftijdgenoot

De politie heeft een 12-jarige jongen uit Rotterdam aangehouden voor een gewelddadige beroving bij metrostation Slinge. Die beroving ging gepaard met een steekpartij waarbij het slachtoffer, een eveneens 12-jarige jongen, gewond raakte.

Naar: telegraaf.nl van 7 november 2021

Lees tekst 15.

Welke uitspraak is het meest van toepassing op de verdachte uit de tekst?

De verdachte

A kan vanwege zijn leeftijd niet worden vervolgd door het Openbaar Ministerie.

B wordt verdacht van het plegen van een geweldsmisdrijf.

C zal een leerstraf opgelegd krijgen van de kantonrechter.

D zal vanwege de ernst van het delict berecht worden volgens het volwassenenstrafrecht.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

56. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 30

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 2 – vraag 30

In de wet zijn de rechten van de verdachte vastgelegd, zoals het recht op hulp van een advocaat.

Hieronder volgen vier uitspraken over de rechten van een verdachte.

- 1 Een verdachte heeft recht op een eerlijk proces voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter.
- 2 Een verdachte is onschuldig totdat hij door de rechter schuldig is bevonden.
- 3 Een verdachte mag voor onbeperkte tijd worden vastgehouden.
- 4 Het is volgens de wet mogelijk om rekening te houden met bijzondere kenmerken van een verdachte.

Geef per uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

uitspraak 1 = ...

uitspraak 2 = ...

uitspraak 3 = ...

uitspraak 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Uitspraak 1 = juist
- Uitspraak 2 = juist
- Uitspraak 3 = onjuist
- Uitspraak 4 = juist

57. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 2, vraag 28

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 2 – vraag 28

Wat gebeurt er met een verdachte die een schikkingsvoorstel van de officier van justitie weigert?

- A De verdachte krijgt dan een strafbeschikking opgelegd.
- B De verdachte moet dan voor de rechter verschijnen.
- C De verdachte ontvangt dan een strafblad.
- D De verdachte wordt dan in hechtenis genomen.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

58. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 31

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 31

Voor een aantal veelvoorkomende strafbare feiten kan de officier van justitie zelf een strafbeschikking opleggen.

Hieronder staan vijf verschillende sancties.

- 1 geldboete
- 2 gevangenisstraf
- 3 hechtenis in huis van bewaring
- 4 schadevergoeding
- 5 taakstraf

Welke drie sancties kan een officier van justitie opleggen als hij een strafbeschikking oplegt? Noteer alleen de nummers.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- nummer 1, 4 en 5

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle drie de nummers (als enige) juist zijn.

59. Maatschappijleer 2 VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 32

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 32

Om welke reden kan een officier van justitie besluiten een zaak te seponeren?

- A De verdachte heeft bij de strafrechter bezwaar gemaakt tegen een schikkingsvoorstel van de officier van justitie.
- B De verdachte heeft een strafbeschikking van de officier van justitie geaccepteerd.
- C De verdachte kan schade ondervinden van een rechtszaak en een veroordeling weegt niet op tegen de noodzaak tot straffen.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

60. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 33

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 33

Welk recht heeft een slachtoffer van een ernstig misdrijf tijdens een rechtszaak?
het recht om

- A de hoogte van de straf voor de dader te bepalen
- B een rechter aan te wijzen
- C excuses van de dader te krijgen
- D op de zitting te mogen spreken

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

61. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 19

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 19

Tekst 10: Twee jongens aangehouden

De politie heeft twee jongens van 13 en 15 jaar oud aangehouden voor de dood van een 42-jarige man die eind augustus zwaargewond is aangetroffen met een straattegels op zijn hoofd in Amsterdam-Noord. Het slachtoffer overleed een paar dagen later in het ziekenhuis.

bron: *telegraaf.nl* van 14 september 2023

Lees tekst 10.

Welke taak heeft de politie vervuld in tekst 10?

- A opsporen van strafbare feiten
- B preventie
- C verlenen van hulp

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

62. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 15

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 15

Tekst 8: Gezin bindt hond zonder water aan boom op hete parkeerplaats

Een boa van Staatsbosbeheer was er woensdag net op tijd bij toen hij een vastgebonden hond ontdekte op de parkeerplaats van de Galderse Meren. Het dier was daar achtergelaten zonder water, terwijl zijn gezin tijdens de hitte een duik nam.

Naast dat ze er van de boa woordelijk flink van langs kregen, hebben ze een boete gekregen voor het achterlaten van een dier in de hitte.

bron: ad.nl van 4 augustus 2022

Lees tekst 8.

Welke taak of bevoegdheid voert de boa in tekst 8 uit?

- A het begeleiden en controleren van mensen die onder toezicht staan
- B het controleren of mensen zich aan de regels houden
- C het handhaven van de openbare orde en veiligheid
- D het leiding geven aan het opsporingsonderzoek

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

63. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 2, vraag 27

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 2 – vraag 27

Welke instantie kan advies uitbrengen over verdachten en daders tijdens een rechtszitting?

- A de Hoge Raad
- B de Veiligheidsmonitor
- C het Openbaar Ministerie
- D Reclassering Nederland

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

64. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 14

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 14

De reclassering heeft verschillende taken.

Wat is **geen** taak van de reclassering?

- A het begeleiden van verdachten en veroordeelden
- B het geven van advies aan de officier van justitie en de rechter
- C het meebeslissen over de straf die de verdachte krijgt
- D het ontwikkelen en uitvoeren van taakstraffen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

65. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 33

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 33

Hieronder staan vier soorten rechtszaken en vijf soorten strafrechters.

soort rechtszaak

- a Een fraudezaak wordt in hoger beroep behandeld.
- b Een persoon is het niet eens met de verkeersboete die hij heeft gekregen.
- c Een persoon moet voorkomen vanwege winkeldiefstal.
- d Een zaak waarin wordt beoordeeld of het recht goed is toegepast.

soort strafrechter

- 1 kantonrechter
- 2 politierechter
- 3 rechter meervoudige kamer
- 4 rechter gerechtshof
- 5 rechter Hoge Raad

Geef bij elke rechtszaak aan welke strafrechter de rechtszaak behandelt.

Let op: er blijft 1 soort strafrechter over.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

a = ... (vul soort strafrechter in)

b = ... (vul soort strafrechter in)

c = ... (vul soort strafrechter in)

d = ... (vul soort strafrechter in)

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- a = 4/rechter gerechtshof
- b = 1/kantonrechter
- c = 2/politierechter
- d = 5/ rechter Hoge Raad

Indien vier antwoorden juist 2 punten

Indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

Indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

66. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 31

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 2 – vraag 31

In een rechtszaak heeft een verdachte van een misdrijf het recht om tegen het vonnis van de rechtbank in hoger beroep te gaan.

Waar wordt deze zaak in hoger beroep behandeld en waar kan het eventueel daarna nog naar toe?

- A bij de Hoge Raad, daarna bij de rechtbank
- B bij de Hoge Raad, daarna bij het gerechtshof
- C bij het gerechtshof, daarna bij de Hoge Raad
- D bij het gerechtshof, daarna bij de rechtbank

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

67. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 33

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 33

Wie leest in een rechtszitting de aanklacht voor?

- A de advocaat
- B de officier van justitie
- C de rechter
- D het slachtoffer

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

68. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 27

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 27

Wat is een onderdeel van een requisitoir?

- A de aanklacht
- B de strafeis
- C het pleidooi
- D het vonnis

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

69. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 3, vraag 15

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 3 – vraag 15

Hieronder staan vier beweringen over de rechter.

- 1 De rechter bepaalt hoe hoog de maximumstraffen in het Wetboek van Strafrecht zijn.
- 2 De rechter mag in zijn uitspraak rekening houden met de achtergrond van de verdachte.
- 3 De rechter opent een rechtszitting door de tenlastelegging voor te lezen.
- 4 De rechter spreekt het vonnis uit.

Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = onjuist
- 4 = juist

70. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 6

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 6

Waarmee is het verschijnsel klassenjustitie in strijd?

- A met artikel 1 van de Grondwet
- B met de trias politica
- C met de vrijheid van godsdienst
- D met het recht op privacy

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

2.3 Oorzaken en bestrijding van criminaliteit

71. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 23

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 23

Tekst 8: Telefoon en fietsen

We weten dat het gevaarlijk is om tijdens het fietsen je telefoon te gebruiken. Sinds 2019 is er daarom een verbod op het vasthouden van je telefoon op de fiets en kun je een boete krijgen. Toch gebruiken nog steeds veel jongeren hun telefoon tijdens het fietsen.

Uit gesprekken met scholieren komt naar voren dat jongeren niet bang zijn om een boete te krijgen voor telefoongebruik op de fiets. Door de lage pakkans is een boete voor deze groep jongeren niet reden genoeg om hun telefoon niet meer te gebruiken tijdens het fietsen. "Ik word toch niet gepakt", zeggen scholieren. "Ze controleren nooit."

bron: regiobodeonline.nl van 9 januari 2024

Zie tekst 8. Er zijn verschillende theorieën die crimineel gedrag proberen te verklaren.

Welke theorie is te herkennen in de uitspraken van de scholieren?

- A de anomietheorie
- B de bindingstheorie
- C de etikettentheorie
- D de rationele-keuze-theorie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

72. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 30

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 30

Er zijn verschillende theorieën over crimineel gedrag, zoals:

- a de aangeleerd gedragstheorie
- b de anomietheorie
- c de bindingstheorie
- d de rationele-keuze-theorie

Hieronder staan vier situaties:

- 1 Een dief heeft vrienden die ook stelen.
- 2 Een dief heeft weinig familie en vrienden en spijbelt erg veel.
- 3 Een dief heeft weinig geld omdat hij geen goed betaalde baan kon vinden, maar wilde ook die dure merkschoenen hebben.
- 4 Een dief zag dat er geen bewakingscamera's in de winkel hingen en dacht dat hij niet gepakt zou worden.

Geef voor elke situatie aan met welke theorie over crimineel gedrag de situatie het best verklaard kan worden.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 = ... (vul de theorie in)
- 2 = ... (vul de theorie in)
- 3 = ... (vul de theorie in)
- 4 = ... (vul de theorie in)

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = a/de aangeleerd gedragstheorie
- 2 = c/de bindingstheorie
- 3 = b/de anomietheorie
- 4 = d/de rationele-keuze-theorie

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

73. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2022, tijdvak 2, vraag 28

Oefenvraag examen 2022 tijdvak 2 – vraag 28

Op lokaal niveau vindt er overleg plaats om criminaliteit aan te pakken.

Dit heet het driehoeksoverleg.

Uit wie bestaat het driehoeksoverleg?

A gemeenteraadsleden, boa's en politie

B minister van justitie, de burgemeester en wethouders

C officier van justitie, politie en de burgemeester

D politie, wethouders en boa's

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

74. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 31

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 31

Tekst 17: Femke Halsema gaat de strijd aan met drillrappers

Femke Halsema, burgemeester van Amsterdam, is helemaal klaar met het geweld dat drillrappers veroorzaken. Regelmatig zijn er in Amsterdam steekpartijen die voortkomen uit ruzies tussen rappers die agressieve strijdmuziek maken. Ze wil daarom gaan experimenteren met online gebiedsverboden.

Een online gebiedsverbod houdt in dat 'iemand een bericht moet verwijderen of op bepaalde internetomgevingen (tijdelijk) geen toegang meer krijgt'. Het idee is dus dat risicovol online gedrag op tijd wordt gespot en aangepakt. Dit met als doel om fysiek geweld in de stad te voorkomen.

bron: soundflow.nl van 14 oktober 2022

Lees tekst 17. Leg uit dat uit tekst 17 blijkt dat een online gebiedsverbod zowel een repressieve maatregel als een preventieve maatregel is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een online gebiedsverbod is een repressieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt ...

Een online gebiedsverbod is een preventieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Een online gebiedsverbod is een repressieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt dat het verbod wordt opgelegd na het risicovolle online gedrag / dat het verbod de vrijheid inperkt van hen die risicovol online gedrag laten zien / dat met het opleggen van online gebiedsverboden er harder wordt gestraft.
- Een online gebiedsverbod is een preventieve maatregel, want uit tekst 17 blijkt dat het doel van het verbod is om fysiek geweld in de stad te voorkomen.

75. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2023, tijdvak 1, vraag 28

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 28

Tekst 14: Ruim 850 boetes per week voor telefoongebruik op de fiets

De politie deelt gemiddeld meer dan 850 boetes per week uit aan fietsers die een telefoon vasthouden, blijkt uit cijfers van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Het verbod is sinds juli 2019 van kracht.

Naar: nu.nl van 8 oktober 2021

Lees tekst 14. Welke taak voert de politie uit in tekst 14?

Is dat vooral repressief of vooral preventief beleid?

A het handhaven van de openbare orde en dat is hier vooral preventief beleid

B het handhaven van de openbare orde en dat is hier vooral repressief beleid

C het opsporen van strafbare feiten en dat is hier vooral preventief beleid

D het opsporen van strafbare feiten en dat is hier vooral repressief beleid

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

76. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 25

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 25

Tekst 9

Bizar dat we minder geweld tegen agenten als goed nieuws bestempelen. Agenten, boa's maar ook winkelpersoneel hebben té vaak te maken met hufters die hen aanvallen. Blijkbaar lukt het niet om normaal te doen. Dus ja, dan zwaarder straffen: taakstrafverbod!

bron: x.com/ingridmichon van 15 april 2024

Lees tekst 9.

Ingrid Michon is Tweede Kamerlid. In het bericht noemt ze een oplossing voor het geweld tegen agenten.

Past de oplossing van Ingrid Michon bij de visie van de liberale stroming of bij de visie van de sociaaldemocratische stroming ten aanzien van de bestrijding van criminaliteit? Leg je antwoord uit.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De oplossing past bij de ... (vul in: liberale stroming **of** sociaaldemocratische stroming), want ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- De oplossing past bij de liberale stroming, want haar oplossing is gericht op zwaarder straffen / repressie.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen als beide antwoordelementen juist zijn.

77. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 21

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 21

Vergelding is een doel van straffen.

→ Leg uit wat er wordt bedoeld met vergelding als doel van straffen.

→ Noem nog een ander doel van straffen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Met vergelding als doel van straffen wordt bedoeld ...

Een ander doel van straffen is ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Met vergelding als doel van straffen wordt bedoeld (voorbeeld van een juist antwoord) dat de samenleving wraak neemt / laat zien dat je niet onbestraft kan weggelopen met crimineel gedrag.
- Een ander doel van straffen is (één van de volgende): 1 punt
  - afschrikking/preventie
  - beveiliging van de samenleving
  - handhaving van de rechtsorde
  - voorkomen van eigenrichting
  - heropvoeding/resocialisatie
  - genoegdoening

78. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 2, vraag 19

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 2 – vraag 19

Als het lang duurt voordat besloten wordt of een verdachte voor een rechter wordt gebracht, is er een gevaar voor eigenrichting.

Geef aan wat gevaar voor eigenrichting inhoudt.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Gevaar voor eigenrichting houdt in dat mensen het heft in eigen handen gaan nemen / dat mensen zelf actie ondernemen / voor eigen rechter spelen (in plaats van het over te laten aan de politie en de rechterlijke macht).

79. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2026, tijdvak 1, vraag 33

Oefenvraag examen 2026 tijdvak 1 – vraag 33

Sancties kunnen worden onderverdeeld in hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen.

Hieronder staan vier sancties.

- 1 betalen van een schadevergoeding aan het slachtoffer
- 2 twee weken hechtenis
- 3 het afpakken van winst die een verdachte met zijn misdrijven heeft gemaakt
- 4 een winkelverbod

Geef van elke sanctie aan of het een hoofdstraf, een bijkomende straf of een maatregel is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul aan met hoofdstraf, bijkomende straf of maatregel.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1=maatregel
- 2=hoofdstraf
- 3=maatregel
- 4=bijkomende straf/maatregel

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

80. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 24

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 24

Tekst 14

Tbs leidt tot meer veiligheid doordat patiënten met een hoog risico in een beveiligde, gesloten instelling worden behandeld.

Een tbs-patiënt keert alleen terug in de samenleving wanneer de kans dat hij opnieuw een ernstig delict pleegt heel erg klein is geworden.

Ex-gedeteneerden recidiveren veel vaker dan ex-tbs-patiënten. Behandeling betekent dus meer veiligheid.

bron: *tbsnederland.nl*

Lees tekst 14.

Een maatregel als tbs kan verschillende doelen hebben.

Welk doel van maatregelen is te herkennen in tekst 14?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

Eén van de volgende doelen:

- om de samenleving tegen de dader te beschermen / beveiliging van de samenleving
- om de dader tegen zichzelf te beschermen

Opmerking

Ook wanneer de kandidaat een van de volgende doelen van sancties/straffen noemt: preventie, resocialisatie of heropvoeding, mag een scorepunt worden toegekend.

81. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 1

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 1

Tekst 1: Celstraf en beroepsverbod voor stagiair

Een 21-jarige man die stage liep op verschillende basisscholen, is veroordeeld voor het betasten van meerdere meisjes tijdens zijn gymlessen. Hij heeft een beroepsverbod van tien jaar opgelegd gekregen en een celstraf van een jaar, waarvan acht maanden voorwaardelijk.

Naar: www.hartvannederland.nl van 23 maart 2015

Lees tekst 1.

Wat heeft de stagiair opgelegd gekregen door de rechter?

- A een bijkomende straf en een maatregel
- B een hoofdstraf en een bijkomende straf
- C een hoofdstraf en een maatregel
- D twee bijkomende straffen
- E twee hoofdstraffen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

3. Analyse maatschappelijk vraagstuk

3.1 Maatschappelijke vraagstukken

82. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2025, tijdvak 1, vraag 39

Oefenvraag examen 2025 tijdvak 1 – vraag 39

Een maatschappelijk vraagstuk kan vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden, bijvoorbeeld vanuit de politiek-juridische invalshoek.

Hieronder staan vier vragen over het vraagstuk 'vappende jongeren'.

Welke vraag is gesteld vanuit de politiek-juridische invalshoek?

A Hoe kijkt men in andere Europese landen aan tegen jongeren die vappen?

B Is er een verband tussen de maatschappelijke positie van jongeren en de kans dat zij vappen?

C Wat is de rol van de media bij de beeldvorming over vappen?

D Welke machtsmiddelen hebben organisaties als het Longfonds in hun strijd om het aantal vappende jongeren te verminderen?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

83. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 3, vraag 38

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 38

Tekst 4

Werkgevers die discrimineren, bijvoorbeeld bij een allochtone sollicitant, doen dat heel vaak onbewust, stelt Jaco Dagevos, onderzoeker van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). "Als we een individu beoordelen, gaan groepsbeelden een rol spelen." "Onbewuste opvattingen over groepen spelen een rol."

Naar: Nederlands Dagblad van 11 april 2015

Lees tekst 4.

Maatschappelijke vraagstukken zoals discriminatie op de arbeidsmarkt kun je bekijken vanuit vier invalshoeken.

Vanuit welke invalshoek geeft Jaco Dagevos in tekst 4 een verklaring voor het ontstaan van discriminatie?

- A vanuit de politiek-juridische invalshoek
- B vanuit de sociaal-culturele invalshoek
- C vanuit de sociaal-economische invalshoek
- D vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

3.2 De rol van de media

84. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 2, vraag 39

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 2 – vraag 39

Naast commerciële belangen spelen er nog andere criteria een rol bij de selectie van nieuws. Noem twee andere selectiecriteria die de media kunnen gebruiken bij het plaatsen van foto's en filmpjes van ongelukken en rampen.

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Eigen waarden en normen van de journalisten of referentiekader
- Actualiteit
- Uitzonderlijkheid
- Nabijheid
- De doelgroep waarvoor het nieuws bedoeld is
- De belangstelling van een groot publiek
- Identiteit/doelstelling van het medium

85. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2019, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 30

Tekst 23: 'Ontroerende documentaire'

Zijn documentaire ging in première, hij kreeg een jeugdlintje en hij hield een praatje voor honderden mensen. Het was een 'druk en leuk' jaar voor de 12-jarige Mohammed Mkadmi uit Leiden. Mohammed dacht dat hij als Marokkaan niets anders kon worden dan een crimineel. "Je krijgt niet veel positieve hoop als je in de media steeds hoort over Marokkanen en criminaliteit", zegt Mo. Ook al kent hij zelf geen Marokkaanse criminelen, toch dacht hij het.

Lees tekst 23. Mohammeds beeld over Marokkanen is negatief gevormd door de media, zegt hij. Media kunnen bepaalde opvattingen over oorzaken van criminaliteit en kenmerken van criminelen versterken.

Hoe heet dit verschijnsel?

- A fraude
- B klassenjustitie
- C stereotypering
- D veroordeling

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

86. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2021, tijdvak 1, vraag 40

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 40

De media spelen een belangrijke rol bij het geven van informatie over bepaalde onderwerpen. Ze moeten zo objectief mogelijk nieuws verstrekken. Een van de criteria voor objectieve nieuwsverstrekking is het controleren van feiten via een andere bron.

Noem de **twee andere** criteria waaraan een objectieve bron te herkennen is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

criterium 1 ...

criterium 2 ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

Juiste criteria zijn:

- Het toepassen van hoor- en wederhoor
- Het scheiden van feiten en meningen

87. Maatschappijkunde VMBO TL&GL 2024, tijdvak 1, vraag 14

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 14

Vrije media vervullen een aantal functies die van belang zijn in een democratie.

Drie van die functies zijn:

- 1 de agendafunctie
- 2 de controle- of waakhondfunctie
- 3 de informatiefunctie

Er volgen vier voorbeelden van uitingen in de media.

- a Een bekend politicus doet mee aan een reality-tv-programma.
- b In een actualiteitenprogramma vertellen journalisten dat zij hebben ontdekt dat een groot bedrijf politici heeft omgekocht.
- c In een landelijk dagblad plaatst een milieuorganisatie een advertentie met de oproep aan de politiek om het chippen van katten te verplichten.
- d Op X (Twitter) tweet een politicus dat zijn partij later die dag voor een wetsvoorstel gaat stemmen.

Geef per functie aan welk voorbeeld daar het best bij past. **Let op.**

Gebruik een voorbeeld maar een keer. Er blijft een voorbeeld over.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met de juiste letter.

voorbeeld bij de agendafunctie = ...

voorbeeld bij de controle- of waakhondfunctie = ...

voorbeeld bij de informatiefunctie = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- voorbeeld bij de agendafunctie = c
- voorbeeld bij de controle- en waakhondfunctie = b
- voorbeeld bij de informatiefunctie = d

indien drie antwoorden juist 2 punten

indien twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

Opmerking

Als voorbeeld bij de informatiefunctie mag ook b worden goed gerekend mits b niet al genoemd is als voorbeeld van de controle- en waakhondfunctie

